

Et Amagerbryllup omkring 1840.

Af Dirch Jansen, St. Magleby.

Af et Menneskes Livserindringer er der vel intet, som fæstes saa fast som Bryllupsdagen, naar Ægteforeningen mellem Mand og Kvinde bliver grundlagt for en uvis, men haabefuld Fremtid.

Forud for et Bondebryllup i vor kære Hollænderby var der adskilligt at tage Vare, naar ikke de gamle Traditioner skulde tage Skade eller miste noget af deres Ejendommelighedspræg.

Naar der, som det var Skik i forrige Aarhundrede, skulde holdes Bryllup, gik to af de Forlovedes nærmeste Slægtninge (Forlovere) til Præsten for at bestille Lysning i Kirken for de unge; naar der var udlyst, eller lidt før, bestemtes Bryllupsdagen, og det nødvendigste her var at faa en Bedemand, i Reglen Brudgommens Ven, en Ungkarl. Denne modtog en Bedeliste, hvor alle, som skulde med, var opført. Bedemanden mødte nu i sit bedste Tøj, ikke at forglemme den høje Hat, og begyndte at indbyde Slægt og Venner, idet han hilste fra N. N., om de og de vilde møde i Kirken og overvære Brudevielsen og følge med hjem og være N. N.s Gæster. Var der en ældre Kone, der blev buden med, var det altid med Æresordet Møye N. N., og en ældre Mand tiltaltes med Æresordet Omme N. N.

Der, hvor Brylluppet skulde staa, herskede stor Travlhed, og det var altid i Brudens Hjem. Man søgte

at gøre alt saa hyggeligt som muligt ved at stille Borde og Bænke om til de mange, som var indbudt; ofte maatte en Lo tages i Brug, efter at den var omdannet til en Løvhytte; om et Par Dage skulde alt være i Orden, men Hjælpen meldte sig ogsaa. En hel Stab af de nærmeste, som skulde være »Kokke«, d. v. s. gøre Opvartningen, deltog med Iver og Interesse i alt det huslige Arbejde.

Nu er der kun en Dag igen, og den er meget streng, thi nu kommer den ene efter den anden med Kager, Kaffe-bønner, Sukker og Fløde; det sidste skal jo koges, hvorefter det hældes op i Flødeskaale, hvori de gamle hollandske Flødeskeer med Hager paa Skaftet har deres Plads.

Brudegaverne overbragtes i Reglen ogsaa Dagen før. De bestod som oftest af gamle Familiearvestykker, saasom Ølkrus, enten af Sølv eller Fajance med Sølvlaag, Hovedvandsæg, som anvendtes til Kirkebrug, ofte som et Opfriskningsmiddel; Sukkerskaale omkranset med Kaffeskeer var ogsaa en almindelig Brudegave.

Endelig oprandt Bryllupsdagen. Den vordende Brudgom indfandt sig op ad Dagen og iførte sig Bryllupsdragten i Brudens Hjem. Den nationale Brudgomsdragt er ikke brugt siden omkring 1850, men man ser den dog gengivet paa Professor Exners Bryllupsbillede, hvor ogsaa Blaahatten var i Brug; den er nu afløst af den høje Hat, som nu bæres almindeligt ved alle kirkelige Højtidder og Familiebegivenheder. Brudens Dragt har derimod været brugt langt senere, indtil 1892, da den sidste hollænderklædte Brud var Agth Peter Bacher, som viedes til Dirch Jansen.

En Beskrivelse af Dragterne bliver det for vidtløftigt at komme ind paa her.

Paa Bryllupsgaarden inde i Byen gik alle til Fods til Kirke i følgende Orden: Brud og Brudgom, derefter 2 unge Karle og 2 unge Piger, Lirene kaldet. Disse 3 Par fulgtes Arm i Arm med hinanden; det første Par efter Brudefolkene var behjælpelige med at aabne Kirkestolene paa hver Side af Midtergangen for Brudefolkene;

Kirkestolene var i Dagens Anledning pyntet med Buer, hvorpaa var bundet Blomster.

Efter Brudevielsen blev der ofret til Præst og Degn, først af Brudgommen, der efterfulgtes af sine Lire, derefter de øvrige Mænd og Karle. Saa kom Brudens Tur, hun efterfulgtes af sine Lire, der altid vakte berettiget Beundring; herefter Koner og Piger i den overordentlig smukke og korrekte Nationaldragt. — Brudeparrets Forældre og alle Kokkene forlod Kirken under Ofringen for at være i Hjemmet og modtage Brudefolkene i Døren med Vin og Kage som en Velkomst og Lykønskning.

Idet Brudeparret og hele Følget forlod Kirken, satte udenfor dens Mure Spillemændene sig i Spidsen for Togget hjem til Bryllupsgaarden, hvor de tog Opstilling, til alle var gaaet ind og havde modtaget et hjerteligt Velkommen.

Paa Vejen fra Kirken blev Brudeparret hædret paa en ejendommelig Maade, nemlig ved Bøsseskud, af-fyrede af unge Karle, som laa dækkede bag et Stengærde eller en Hæk.

Snart var de alle bænkede, og de solide Retter — i Reglen Risengrød og flere Slags Steg — blev baaret om af de ofte nævnte Kokke, af hvilke Koner og Piger var i struttende hvide Forklæder. Foruden bar de et ekstra Kokkeforklæde med overordentlig smukke Baand i blomstrende Farver.

Kort før Maaltidet sluttede, blev der raslet med en Pengebøsse, og dette var en Appel til Gæsterne om at give en frivillig Gave til de fattige. Efter Bøssen fulgte en Tallerken dækket med Salt, hvori der ligeledes lagdes en lille Mønt, som tilfaldt Musikanterne.

Nu blev der budt Velbekomme. Alle rejste sig og søgte at træffe deres gæstfrie Vært og Værtinde for at give et kraftigt Haandtryk og Tak for Mad. Storstuen blev ryddet, og Dansen skulde nu begynde. Var Pladsen lidt knap, blev der danset to Steder, de ældre for sig og de yngre et andet Sted i Byen; dog blev Dansen altid indledet i Bryllupsgaarden og blev aabnet af Brudfol-

kene, som dansede »de 3 første«; derefter fik Lirene (begge Par) ogsaa 3 Danse, saa dansede Bruden med den ene Lire, medens Brudgommen dansede med samme Lires Dame, saaledes skiftevis atter i 3 Danse. Saa dansede Svigerfædrene skiftevis med Bruden, og Svigermødrene fik sig en Svingom med Brudgommen; først naar denne indviklede Indledning var til Ende, tog alle Gæster fat med Liv og Lyst, dog havde alle Kokkene i den første Dans en fremtrædende Plads, da de alle var nærmeste Slægt og Venner. Naar de ceremonielle Danse var forbi, gik Brudgommen frem og gav Spillemændene en Gave, i Reglen en Specie; det samme gjorde alle Mænd og Karle, inden de forlod Bryllupsgildet. Naar det sluttede, blev der i Reglen spurgt Spillemændene, om de var fornøjet med, hvad de havde faaet i Gave. Der blev altid svaret Ja, thi var man Gæst ved et Bondebryllup, var der intet Kniberi til Stede.

Medens alle tog Del i Glæden, havde Kokkene allerede travlt med at dække Kaffebord og sørge for, at alle kom ind og fik Kaffe af de store Messingmaskiner, som blev betjente af de unge Kokke-Piger.

De unge Karle blandt Kokkene maatte sørge for, at Mændene fik sat Smag paa Amagerpunschen, som serveredes i Tinboller, hvoraf der østes op af en hornskaftet Sølvske. Den ene Skaal udbragtes efter den anden, men selvfølgelig først for Brudeparret med det obligate »gid at de længe leve maa« osv. Hen ad Natten, naar Humøret havde naaet Højdepunktet, og der blev sunget gamle Sange, var Omkvædet ofte: »Ja, naar Bollen den er tom, vil vi vende Glasset om, takke Værten og Værtinden for det gode, vi bekom.« — Ja, saaledes gik det til den lyse Morgen, da den sidste Marschvals var Signalet til Opbrud.

Efter et »Tak for i Aften« gik hver til sit, men Værten og Værtinden maatte stadig holde ud, for naar Dagen var forbi, begyndte Gæsterne at indfinde sig til Andendagsbryllup; denne Gang var Spisesedlen forandret til Finker og Øllegrød, en Økonomi, der som saa ofte tjente Hollæn-

derne til Ære. — Efter Maaltidet gik Dansen ligesaa lystig som første Nat; men naar det led mod Morgen, blev der danset »Reel« og til Slut »Ægget af Koppen«; navnlig den sidste Dans fordrede megen Færdighed og Snille.

Førstkommende Søndag var der atter Gilde, nemlig det saakaldte »Kokkebryllup«. Nu var alle Kokkene Gæster. Brudeparret eller de »unge Folk«, som de ogsaa kaldtes, sørgede for Opvartningen tillige med deres Forældre og Søkende, og Kokkene fik denne Aften rig Lejlighed til at nyde Dansens Glæder. — Dagen efter kom Byens fattige med Madspande og Tallerkener, som fyldtes af det tiloversblevne, efter at de havde været bænkedede ved et veldækket Kaffeboard. Vært og Værtinde kunde endnu ikke slaa sig til Ro, før alt var ordnet med, hvad der var laant af Kopper og Fade hos den nærmeste Slægt, som hver især havde mærket sine Ting med Gaardens Bomærke. Alle de, som havde været indbudt, søgte gerne saa hurtigt som muligt at faa sagt et »Tak for sidst«, hvilket altid blev besvaret med »selv Tak«.
